

Pravica do individualiziranega programa otroka s posebnimi potrebami

mag. Domen Petelin, univ. dipl. pravnik

V stalnem tematskem sklopu Šolstvo in pravo vam avtor mag. Domen Petelin s svojimi prispevki poskuša odgovoriti na številna odprta vprašanja s področja šolskega prava. Glede želenih vsebin prihodnjih prispevkov ali dilem glede vsakokratnega aktualnega prispevka se na avtorja lahko obrnete preko elektronskega naslova petelin.domen@gmail.com.

Z izdano in dokončno odločbo o usmeritvi, ki jo izda Zavod RS za šolstvo¹, otrok pridobi status učenca oziroma dijaka s posebnimi potrebami, hkrati pa je poleg pravic, ki so določene v odločbi o usmeritvi, upravičen tudi do individualiziranega programa vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: individualizirani program), ne glede na to, v kateri vzgojno-izobraževalni program je otrok usmerjen.

Gre za pravico, ki na izvedbeni ravni sodi med najbolj pomembne pravice otrok s posebnimi potrebami, pravna podlaga pa je določena v 36. in 37. členu Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1).

Zanimivo je, da o tej pravici ne odloča Zavod RS za šolstvo, ampak je zakonsko določena kot oblikovna pravica otroka s posebnimi potrebami, o vsebini te pravice pa odloča vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega je otrok s posebnimi potrebami vključen z odločbo o usmeritvi.

Vsebina individualiziranega programa

Z individualiziranim programom dela se lahko določijo:

- cilji in oblike dela na posameznih vzgojno-izobraževalnih področjih,
- strategije vključevanja otroka s posebnimi potrebami v skupino,

- potrebne prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja, doseganju standardov in napredovanju,
- uporaba prilagojene in pomožne izobraževalne tehnologije,
- izvajanje fizične pomoči,
- izvajanje tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku,
- prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji,
- časovna razporeditev pouka,
- veščine za čim večjo samostojnost v življenju (prilagoditvene spretnosti) in načrt vključitve v zaposlitev.

Z individualiziranim programom se v izobraževalnem programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za:

- premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj,²
- izvajanje svetovalnih storitev,
- izvajanje učne pomoči.

Izdelava in evalvacija individualiziranega programa

Za pripravo in spremljanje izvajanja individualiziranega programa imenuje ravnatelj šole strokovno skupino, ki jo sestavljajo strokovni delavci, ki bodo sodelovali pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega programa.

KURIKULUM, šolsko pravno svetovanje, d.o.o.

V kolikor še nimate imenovane strokovne pooblaščenice osebe za varstvo osebnih podatkov (po GDPR), se obrnite na KURIKULUM, šolsko pravno svetovanje, d.o.o.. Nedvomno najbolj ugodna in strokovna rešitev za posodobitev in usklajitev dokumentov s področja varstva osebnih podatkov.

Zaupajmo nam že veliko število vrtcev, osnovnih šol in glasbenih šol. Prepričajte se še vi!

Kontakt: info@kurikulum.si

www.kurikulum.si

¹ Ali Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) v primerih pritožb, kadar se pritožbi pritožnikov ugodi in MIZŠ kot organ druge stopnje vsebinsko odloči o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v ustrezen vzgojno-izobraževalni program oziroma o drugih pravicah otrok s posebnimi potrebami.

V pripravo in spremljanje individualiziranega programa morajo biti vključeni tudi starši ter otrok s posebnimi potrebami, upoštevaje njegovo zrelost in starost, vendar je potrebno opozoriti, da starši otroka s posebnimi potrebami niso člani strokovne skupine, ki pripravi individualizirani program. Starši tako lahko sodelujejo pri pripravi in spremljanju izvajanja individualiziranega programa, kar je zelo zaželeno in smiselno, saj tako strokovna skupina pridobi povratno informacijo s strani staršev o napredovanju otroka s posebnimi potrebami oziroma pri stagnaciji na določenih področjih, kar se lahko tekom šolskega leta popravi. Svetovalna služba na vsaki izmed šol sodeluje pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami.³

Individualizirani program je potrebno evalvirati najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju in ga po potrebi spremeniti. Na nekaterih šolah ob koncu vsakega šolskega leta preverijo ustreznost individualiziranega programa otrok s posebnimi potrebami in izdelajo individualizirani program za naslednje šolsko leto, upoštevaje napredek in razvoj otroka s posebnimi potrebami v iztekajočem šolskem letu. Pohvalno.

Pomen in rok izdelave individualiziranega programa

Individualizirani program je poleg strokovnega mnenja komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami zagotovo najpomembnejši strokovni dokument pri vzgojno-izobraževalnem delu otrok s posebnimi potrebami, saj strokovnim delavcem predstavlja načrt dela tekom šolskega leta, s katerim se določijo oblike dela na posameznih vzgojnih področjih, pri posameznih predmetih ali predmetnih področjih ter potrebne prilagoditve pri organizaciji, preverjanju in ocenjevanju znanja, napredovanju in časovni razporeditvi pouka.

Zaradi pomembnosti individualiziranih programov bi morale komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami v postopkih, ki se vodijo po 33. (zahteva za spremembo odločbe) in 39. (preverjanje ustreznosti usmeritve po uradni dolžnosti) členu ZUOPP-1, pridobiti tudi vse individualizirane programe, ki so bili pripravljene za otroka s posebnimi potrebami v preteklih šolskih letih. S to dokumentacijo bi komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami dobila bolj natančen in bolj izčrpen vpogled v dejansko stanje, otrokov napredek in razvoj ter delo šole.

Individualizirani program je potrebno na izvedbeni ravni dosledno spoštovati in upoštevati, še posebej pri izvajanju prilagoditev pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Tudi v teh primerih šola (in ne Zavod RS za šolstvo) samostojno odloča o obsegu prilagoditev pri preverjanju in ocenjevanju znanja, in sicer šola v individualiziranem programu določi potrebne pri-

lagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja, pri čemer pravica do teh prilagoditev ni (več) določena z odločbo o usmeritvi.

Iz določbe 36. člena ZUOPP-1 izhaja, da mora šola najkasneje v roku 30 dni po dokončnosti odločbe o usmeritvi izdelati individualizirani program vzgoje in izobraževanja, vendar bi bilo bolj logično in bolj pravilno, da bi zakonodajalec ta rok vezal na izvršljivost odločbe o usmeritvi in ne na njeno dokončnost. Tekom šolskega leta se namreč izdajajo odločbe (npr. odločbe izdane aprila, maja itd.), katerih izvršljivost organi odločanja (Zavod RS za šolstvo in MIZŠ) določijo s pričetkom novega šolskega leta, torej od 1. 9. 202X, zato je ureditev, da se izdela individualizirani program v roku 30 dni po dokončnosti odločbe o usmeritvi, ki bo postala izvršljiva šele za začetkom šolskega leta, nelogična in v določenih primerih v nasprotju sama s seboj, saj bi denimo rok za izdelavo individualiziranega programa začel teči pred rokom, ko postane odločba izvršljiva. Konkretno: odločba, izdana aprila, lahko postane dokončna že konec aprila, izvršljiva pa bo šele s 1. 9., zato je nesmotrna zakonska ureditev, da bi morala šola izdelati individualizirani program do konca maja, kar je še posebej nerodno v primerih, ko otrok sploh še ni vključen v to šolo in ga strokovni delavci šole sploh ne poznajo.

² Ta vrsta dodatne strokovne pomoči se lahko določi v individualiziranem programu tudi v prilagojenih izobraževalnih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom ali v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom.

³ Svetovalna služba sme s strokovno interpretiranimi podatki iz zbirke osebnih podatkov seznaniti strokovne delavce, ki sodelujejo pri izvajanju individualiziranega programa za otroke s posebnimi potrebami, če je to potrebno za doseglo namena nudenja dodatne strokovne pomoči oziroma če je to v skladu z izvajanjem individualiziranega programa.